

AMFIBIEËN IN DE ACHTERHOEK

DE KAMSALAMANDER

VALA

SAMEN WERKEN AAN EEN OPTIMAAL LANDSCHAP

KAMSALAMANDER

De Achterhoek is één van de gebieden met de ruimste verspreiding van de kamsalamander in Nederland. Deze soort staat op de Rode Lijst vermeld als 'kwetsbaar'. Door het verdwijnen van weidepoelen in de vorige eeuw is de populatie ook in de Achterhoek achteruitgegaan.

De aanleg van vele nieuwe poelen en herstel en aanleg van natte natuur in het VALA-gebied de afgelopen jaren hebben ervoor gezorgd dat deze soort hier nog relatief veel voorkomt. De kamsalamander is in enkele honderden poelen aangetroffen. Het optimaal beheren van de voortplantingswateren en het behoud van het kleinschalige cultuurlandschap in de Achterhoek is van groot belang voor het voortbestaan van de kamsalamander.

■ OVERZICHT VERSPREIDING
KAMSALAMANDER IN DE
ACHTERHOEK 1985-2017

DE KAMSALAMANDER HERKENNEN

GETANDE RUGKAM

Mannetjes ontwikkelen een kam, die aan het eind van het voorjaar verdwijnt wanneer de salamander van het voortplantingswater naar de landbiotoop gaat

KLEUR

De buikzijde is oranje met een zwart vlekkenpatroon, de bovenzijde is zwart met kleine witte stipjes

LENGTE

Maximaal 20 centimeter lang

OVERIG

De eitjes zijn crème-wit van kleur zijn en de larven hebben zwarte vlekken op de staartzoom en een dun uiteinde van de staart

De kamsalamander is actief in de schemering en 's nachts

DE OPTIMALE LEEFOMGEVING

Een ideale leefomgeving voor de kamsalamander is een kleinschalig cultuurlandschap met houtwallen, bosjes, struwelen en houtsingels, waarin ook geschikte poelen te vinden zijn. Deze soort geeft de voorkeur aan poelen die gedeeltelijk of geheel gelegen zijn in de zon, vrij zijn van vis, beschikken over oevervegetatie, matig voedselrijk zijn en voldoende open water kennen. Buiten het voortplantingsseizoen zijn de kamsalamanders vooral te vinden in bosjes, waar ze overdag kunnen schuilen onder stukken hout, in muizenholletjes en tussen boomwortels.

WAAR EN WANNEER KOM JE DE KAMSALAMANDER

FEBRUARI

De eerste kamsalamanders trekken al vanaf februari naar hun voorplantingswater. Ze zijn actief in de schemering en 's nachts.

MAART – MEI

Eén voor één zetten de kamsalamanders de eitjes af op planten, waarbij om elk eitje een blaadje gevouwen wordt.

IN HET JAAR TEGEN?

JUNI – SEPTEMBER

Tot eind september kunnen er nog larven aangetroffen worden in het water. Vanaf juni verlaten de volwassen kamsalamanders het water en zoeken een geschikt landbiotoop op.

OKTOBER – FEBRUARI

Kamsalamanders overwinteren, het liefst binnen een straal van 100 meter van het voortplantingswater, op vorstvrije plekken in houtwallen en bossjes. Deze liggen vaak dieper, wel tot een meter diep. Soms overwinteren ze in het water of in kelders.

ALS GRONDGEBRUIKER KUN JE DE LEEFOMGEVING VO

UITBREIDEN LEEFOMGEVING

► Neem deel aan agrarisch natuurbeheer en zorg samen voor behoud en herstel van het kleinschalig cultuurlandschap. Herstel bestaande poelen en/of leg nieuwe aan.

VOLDOENDE VOEDSEL

► Creëer een omgeving waarin deze salamander voldoende voedsel kan vinden, zowel op het land als in het water. Op het land eten ze slakken, regenwormen en insecten. In het water onder andere watervlooien en larven van andere amfibieën.

Kamsalamanders hebben naast poelen ook behoefte aan een dicht netwerk van houtwallen en bosjes.

DOOR DE KAMSALAMANDER AANTREKKELIJKER MAKEN

VERBETEREN LEEFOMGEVING

- ▶ Verbeter de overgang tussen de verschillende leefgebieden door het beheer hierop af te stemmen. Laat bij snoei- en zaagwerkzaamheden een deel van het hout liggen, zodat de kamsalamander zich kan verschuilen.
- ▶ Handhaaf het reliëf in houtwallen en bossen. Hoogteverschillen zorgen voor meer diversiteit in microklimaten op de bosbodem. Een vochtig klimaat is belangrijk voor actieve kamsalamanders tijdens de landfase.
- ▶ Zorg dat er geen oppervlaktewater naar een voortplantingspoel stroomt, zodat de poel in principe vrij blijft van vis. Dit vergroot de overlevingskansen van de larven.

WERKZAAMHEDEN RONDOM POEL

- ▶ Raster de poelen geheel of gedeeltelijk uit, zodat grazend vee geen modderpoel maakt van het water.
- ▶ Maai bij voorkeur in september of oktober. Indien eerder, laat dan 25 procent van het gras staan. Kamsalamanders houden zich soms ook op in ruig grasland.
- ▶ Verwijder regelmatig schaduwgevende bomen en struiken rondom de poel, zodat er voldoende zonlicht op het water kan schijnen.
- ▶ Schoon de poel op in de periode van 1 september en 15 oktober als deze te ver is dichtgegroeid. Laat daarbij minimaal 25 procent van de poel ongemoeid voor voedsel en beschutting.

WAT DOET DE VALA VOOR AMFIBIEËN?

Als agrarisch collectief willen we de leefomgeving van de kamsalamander verbeteren. In samenwerking met grondeigenaren herstellen we landschapselementen en poelen en leggen nieuwe aan. We zorgen voor periodiek onderhoud en we stimuleren meer variatie aan kruiden en structuur in de agrarische percelen. Ons doel is het herstellen en behouden van het kleinschalige cultuurlandschap in de Achterhoek met de bijbehorende flora en fauna.

COLOFON

Uitgave van Vereniging Agrarisch Landschap Achterhoek (VALA), februari 2019

E-mail: info@de-vala.nl

Website: www.de-vala.nl

Tekst: VALA, Jan Stronks, Monique Nieuwenhuis

Eindredactie: Nieuw & CO, Monique Nieuwenhuis

Foto's: p. 6 en 7 Piet Spaans (Wikipedia), p. 7 kamsalamander Kryp (Wikipedia), p. 8 regenworm Maryna Pleshkun (Shutterstock), overige foto's Jan Stronks e.a.

Vormgeving: Designimals, Laura Hondshorst

De Vereniging Agrarisch Landschap Achterhoek (VALA) is een samenwerkingsverband van de zes agrarische natuurverenigingen in de Achterhoek.